

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

MAGYAR ÉS VEND NYELVŰ VEGYES TARTALMU HETILAP.

A „Muraszombati gazdasági fiók-egylet“ s a „Muraszombati dal- és zene-egylet“ hivatalos közlönye.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Égész évre 3 frt. Félévre 1 frt 50 kr. Negyedévre 75 kr.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reklamációk a kiadóhivatalhoz
(Grünbaum Márk) intézendők.

Felolós szerkesztő: TAKÁCS R. ISTVÁN.
Kiadó-tulajdonos:
GRÜNBAUM MÁRK.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez küldendők.
Hirdetési díj: 1 hasábot petitsor egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszöri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegdíj 30 kr. Nyilttér petitsora 25 kr.

Elemi csapások által okozott károk.

Az elemi csapások által okozott károk esetében a törvény által biztosított földadói-leengedéseket eddig sokszor kétéseké tette, sőt nem egy esetben meg is hiúsította azon eltérő és sok esetben helytelen felfogás, melyet a pénzügyi hatóságok az ide vonatkozó rendelkezések alkalmazása körül tanúsítottak.

A m. kir. pénzügyminiszterium 60.074/1888. sz. a. körendeletet adott ki, mely utasításokat tartalmaz a károk bejelentésére, az elemi csapások elbírálására, valamint fölvetélnél követendő eljárásra nézve. A károk bejelentési határidejére nézve a következőket rendeli:

Az elemi károk esetei, az 1883. évi XLIV t. cz. 49. §. d) pontja alatti kivételével, a káresetek bekövetkeztétől számított 8 nap alatt mindenkor írásban vagy az illető község előjárósága útján jelentendők be.

Nem egyszerre bekövetkező elemi káresetek bejelentési határidejéről — a fenti általános szabálytól eltérőleg — a következők tartandók be:

a) Az árvíz által okozott károknál a károsodás bekövetkezésének időpontját az a nap tekintendő, amelyen a mederből kiömlő vízár az illető ártéri területen legmagasabb állását érte el, tehát a káreset bejelentésére kitűzött 8 napi határidő azon naptól kezdve számítható.

b) A tartós szárazság s a rovarok által okozott káresetek szántóföldekkel a károsult termés letakarítása idejének kezdetét megelőzőleg legalább is 15 nappal, és

c) rovarok, mint jelesen Tortrix pilleriana és Phylloxera vastatrix által okozott károknál, szőlőknél legkésőbb az illető év augusztus hó 1-5-é napjáig jelentendők be. Az illető bírókások vagy ezek képviselői által beadott ezen bejelentések vételétől számított 3 nap alatt tartozik a községi bírő (városi polgármester) a helyszínen szemlejegyzőkönyvet vétenni fel és ezt legfőbb 3 nap alatt a kir. adófelügyelőhöz beküldeni, igen sürgős esetekben pedig táviratilag tudomására hozni.

Az elemi csapások elbírálására nézve rendeltetik:

a) A föld árja által okozott kár csak a szántóföldekre nézve jöhet figyelembe; ha az ily természetű árvíz egész dűlőket magában foglaló területeken károsítja meg a bevetett földek termését, s ha ezen bizonyos területeken gyakrabban ismétlődni szokott károsodás a kataszteri osztályba sorozás által már betudva nincsen.

TÁRCZA.

A testi nevelés az iskolában.

Felolvasa Sinkovich Dénes vaskorpádi tanító a muraszombati tanítókör 1889. május 2-án Vas-Hídgyúton tartott gyűlésén. (Folytatás.)

Gondunk legyen arra, hogy a gyermekek lábainak ülésükben legyen támpontjuk. — A jó padoknak kelléke még, hogy a tanterem alapos seprését ne gátolják. Ha a szemét egy része a padok alatt marad, ez hozzájárul a legvagy befertőzéséhez; a por pedig a gyermekek legkisebb mozgására felverődik, eltelítvén a légzészerveket és szemeteket, mindkettő nagy kárára.

Harmad sorban általános a panasz a szellemi túlterhelésre mint a testi épség- és egészségnek ellenségére. E tekintetben tán mi beszélhetünk valamelyik, kik idegen ajku gyermekekkel ugyanazon tanulmányot végezük: de, ahol a tannyelv és a gyermekek anyanyelve egy, — a tananyag terszerjegy osztatik fel, a leckkerend elég változatosan és a pedagógiai elvek alapján állítatik össze, a tanulak és a tanítási módszer értelemljesztő, nem pedig a magoltatáson alapszik, óráközökben elég szabad idő engedtetik: ott nézetem sz-rint a népiskolában, a mai tanterv mellett még nem jogos a panasz a szellemi túlterhelés ellen.

Itt érintetem egyuttal az oktatási rendszer befolyását a testi épség- és egészségre. Ez helytelenség esetén magában véve is számtalan testi hátrányoknak előidézője. A szemnek, fületnek és az egész testnek egyoldalú és huzamos időig való igénybevétele, — mindmégannyi elkövetett vétség a gyermek gyenge testi szervezete ellen.

A tisztaság, szellőztetés és világítás mibenlétét és fontosságát nem szükséges fejtegetnem. Az elsőre nemcsak a tantermet illetőleg kell gondolni ügyelnünk, hanem a gyermekek által is testükön és ruházatukban gyakoroltatnunk.

A fiúknál ne törjük meg soha hosszú haját. A rendes fűsülést, a fülek, kezek s egyéb testrészek tisztántartását folyton szigorúan követeljük s ne szenvedjük meg a hosszú vagy piszkos körmöket sem.

A ruházat tisztántartása felett is óber figyelemmel örkődünk s a ruh-

Po vecsféle vdarczaj naprej posztávleni kvári.

Po vecsféle vdarczaj naprej posztávleni kváraj, po törvényi zavgvásne grünte porczie doji pücsényé je do szega mao vecskrat dvojesino szpravilo, i nej ednok je nemogocno bilou to vkraj odvcrnyenoszt, i dosza meszti ono neopacno gor prijétje, stero szo ti penezni csesztuznici pri eszi valon rendelávanya nüczanyem poszvedocsili.

Te vegerszki králeszki pénzügyminiszterium je pod 60074/88. nr. körendelet vő dao eden pout kazacs, steri zderzsva toga kvára notri glasený, one kváre kak trbej obszouditi, telikájse kak trbej nyé gor vzéti. Na kvára notri povejdanye vrejmen gledoucs je eto zrendelávao:

Táksi kvári, steri szo z-tocsouv naprávleni, sze more pouleg 1883. leta 49. § punkta vő vzésvi kak je te kvár naprávlen, racsunajoucs sze more za 8 dni vszgidár v-jeszén vszgidár naprej po veski naprehjodécsi notri zglásziti.

Osí sze táksi kvári nepripetijo na ednok, nyihovo notri gláse-nyé je lehko drügo kak to zgoránye, pri oni sze eta morejo zderzsávati:

a) Po povodni vadlávajoucsi kváraj pridoucs kvára dnéva sze on more vzéti, gda ta voda vő vdári i polejí i z-polejnyem obeerzsi to najvisise meszto, tak sze toga kvára notri povejdanye od onoga dnéva za 8 dni more zgoditi.

b) Po terpécsoj szühocsi ali po rovári naprávleni kvári pri orátjöz zemli, pervle kak sze szilje doli szvárlva z-15 dnévi.

c) Ka rovarje, kakti naimre Tortrix pilleriana i Phylloxera vastatrix kvára naprávi v-goricaj, on sze more do 1-voja augusztusa notri zglásziti. One ladajoucsi ali kim oblászt dajo na notri glasený, je veski riftar (varaski pörgarmeister) na onom meszti morejo protocoll gor vzéti, i onoga za 3 dni zavgvúno porczaszkomí inspektori notri poszlati, v-szilnoj potrebjúcsi eszce z-telegramom nazványe dati.

Na táksi kváror oszodjenýe sze zrendelúje:

a) Po povodni naprávleni kvári szame sze pri orátjöz zemli vzemego gor, esí táksa povouden czejle dnüle ograde polejí i z-tem kvár naprávi vu poszejanom szilji, i esí je na tej gvúsvni határaj ta povouden vecskrát kvár naprávila i tou je v-kataszterszke klassuse eszce nej gor vzéto.

b) Po terpécsoj szühocsi naprávleni kvári sze szamo na ono

gyos ruhát se nézzük el szó nélkül. — Az iskolában ne hagyjuk meg a gyermekek nyakán a meleg nyakkendő, a lányok fején a kendőt; sem a féli kabátot vagy nagyköndöket. — Tavasz felé az első nyájás napuságig be-köszöntésével ne engedjük mindjárt a mezitláb való járást.

Szellőztetés közben ne tegyük ki a gyermekeket erős légvázatnak. Vannak ugyan ujabban orvosi szaktekintélyek, kik a légvázattól való irtózást merő előítéletnek minősítik, de én tapasztalásból mondhatom, hogy a gyermekek ilyenkor fülzsakgatásról és főfájásról szoktak panaszkodni.

A fűtésről csak azt jegyzem meg, hogy az egyetlen és közepes (15—16 R.) hőmérséklet kölesnözzön az iskolában. — E végből a vaskályhákak lehetőleg ki kell küszöbölni, mert ezeknél a hőszögázás túlságos gyors és nagy, a gyors kibúlést következtében pedig egyetlenlten is. Egyébként ne engedjük meg a gyermekeknek, hogy a kályhánál melengessenek magukat, mert különösen ha dermedtek a tagok, az így előidézett rohamos hóváltozás nagyon veszedelem.

Azt hiszem megegyezik véleményem t. kartársaiméval abban, hogy a tanító, a menyire teheti, kísérje figyelemmel növendékeit még az iskolán kívül is. Vannak tehát egészségi és erkölcsi tekintetekben azon túl is kötelességeink.

Tapasztalhatjuk, hogy a szülők tudatlansága gyakran nan vagy ártalmára a gyermekek testi fejlődésének. — Magam tudok esetet, hogy pálinka-égetéskor majdnem víz helyett itatták a kis gyermekekkel e mérges folyadékot. Magától értődik, hogy alkalmas adtán a borból is kijut nekik.

Növendékeinket világoztuk fel a szeszcs italok ártalmáról s egyáltalán hassunk oda, hogy egészséggtani ismereteiket más tekintetben is, tőlők kitelhetőleg érvényesítsék otthon.

Mind a feutt érintett szempontból, mind az erkölcsi tisztaság megóvása érdekében szigoruan tiltunk meg nekik, hogy a korszmáka — főképp dárídok alkalmával — sem mint odaszókött szemlélok, sem a szülők vagy idősek oldalán részt ne vegyenek.

(Vége következik.)

b) A tartós szárazság által okozott kár szintén csak a szántó-földekre nézve és csak azon rendkívüli esetekben jöhét figyelembe, ha az a bevetett földek termését egész határokat magába foglaló területen, oly módon és oly időben semmisíti meg teljesen, hogy azokat azon évben újabb veteményezés által jövedelmezőkké tenni egyáltalán nem lehet.

c) A fagy által okozott kár a szőlőknél csak akkor szolgáltatható alapot az adóelengedésre, ha a fagy a növényi élet megindulása után következik be, s a mutatkozó vagy várható termést károsítja vagy semmisíti meg.

Az elemi kár fölvtételénél és megállapítása körül követendő eljárásra nézve:

a) Ha az elemi csapás valamely földrészt csak részben károsított meg, a kár merve csakis azon részre nézve állapítandó meg, mely-t az elemi csapás ért.

b) Az elemi csapások által okozott kár mérvét az 1885. évi 45.055. számú pénzügyminiszteri utasítás 145. §-a értelmében a kárföltveteli bizottság szótöbbséggel határozza meg. Ha azonban a bizottság oly esetekben is állapítja meg szótöbbséggel elemi kárt, amelyekben a fennálló törvények és szabályok értelmében adóelengedésnek helye nincsen, tartozik ezeket a kárföltveteli jegyzékben kitétni és alaposan indokolva kifejteni; a kár adófelügyelő pedig köteles elhhez képest az elegendő adóösszeg mérvére vagy az adóelengedés megtagadására nézve első fokú határozatát haladéktalanul meghozni.

Gazdasági munkamutató az esztendő minden hónapjára

Január.

A házban és a ház körül. Ha a magtár, pajta és padlás tisztogatását és szellőztetését a múlt hónapban elmulasztottuk, most kell elvégeznünk.

Az istállóban. Az istállóban a zóldtakarmány etetése miatt többször kell a trágyát khoradni s tisztán tartani. Igen jó a marhat többször megfürösztetni. Reggel korábban hajtassanak ki legelőre, délután pedig későbbben s délközben mikor nagy a forróság, hívós istállóban vagy arnyékban tartassanak. Nem kell sajnalni tőlök a vizet, hanem napjában többször meg kell itatni, mert a nagy forróságban izadási által sok vizet vesztenek s azt pótolni kell. A sertések és baromfiak itatásáról sem szabad megfeledkezniük.

Kertészet. E hónap elején kell elvetni a késeit, kalarábát, salátát, nyári endiviát és borsót. Átültetendő a paprika és paradicsom palánta. A kapulást, gyomlálást és futósztást most sem szabad elfeledniük. Különösen a dinnyét s ugorkákat kell erősen öntözniük. Az érni kezdő káposzta, kel, kalarábát és répa magrakat össze kell gyűjteni s szelős helyre eltenni. A fogházgyama szárait, hogy magba ne menjen, össze kell kötözni vagy letapsolni. Elültetendő a káposzta palánta is.

Gyümölcsöszet. A fajsikolában az oltványokról a vad hajtásokat el kell távolítani, a hónap végén pedig a mellékajtásokat felényire vissza metszeni. minálka a törzs-hajtás vastagodik. A hajtó-szemre való szárazságot folytatni kell s meg nem fogamzottakat három heti időközökben ismételni. A gyümölcsösben e hónapban a fiatal hajtásokat igen elszokták lepni a levéltevőket. Ezeket hamarval vagy dohányporral lehet pusztítani.

Mező és rét. Fel kell tölteni a kaspis növényeket, minők a burgonya, kukorica és burgundi répa. Elvetendő a köles, továbbá zóldtakarmánynak kukorica hajdánval vagy zabos búkköny. A kora tavaszszal vetett zabos búkköny zóldtakarmánynak már használható. Ugyanevak kaszálni, kell a zabot s a réteket is s a takarmányt jól megszáraztatva behordani. Ha paták mellett vannak réteink, lekaszálás után vizet erőszakkal rájuk.

Szőlőszet és borsászat. A szőlő elvirágzása után el kell végezni a kötöztést. A télen lefejtett borokat újra kell fejtetni.

Méhészet. A rajzása vigyázni kell, az útorajok, ha gyengéek, egyesítendők s rossz időben, a mikor ki nem repülhetnek, etetni kell őket.

Közi: SÁNDOR GAZDA.

Helyi és vidéki hírek.

— **Hidasy Kornél** megyés püspök ur ő méltósága. Vízlevedlőn a bérmlás szüntetésnek kiszolgáltatása után, a mi őt 2 napig tartott, t. hó 26-án d. n. 5 órakor Vas-Hidegkutatba utazott. Itt a hívek sokasága fogadta. A fogadtatás szives és a fára áhítatos hívekhez méltó volt. Püspök ur ő méltóságánál ugyanitt a szémszédés Sajnosorszag több lelkésze is tisztelgett. Majus hó 28-án reggel püspök ur ő méltósága kísérőivel folytatva körútját Csendlakra, hol a körmenet után szolgáltatta ki a bérmlás szentségét. Meglepte itt a nép összhangyos rézp éneke, egy a szép és igen régi templom. Dehután gróf Szapáry Géza ő. utóhájának mint a esendlaki fára kegyurának látogatását fogadta ő méltósága. Ugyanekek tisztelgették nála gróf Apraxn Seregin, gróf Bathányi Zsig. Kholzwa család és az ugyanakkor Csendlakra, működő iskolákat vizsgáló megyei bizottság, élőkön a varmegye alispánjával. A bizottság kíséretében az esti órákban tovább folytatta utját ő mélt. Mártonhelyre. Itt a nép egyszerű és megható „Isten hozott”-ja kedvesen érte ő méltóságát. Feljött itt is a hívek összhangyos szabados éneke és a 600 éves templom. Majus hó 29-én előleges körmenet után a meglepett híveknek a bérmlás szentségét felajánlta. Dehután 5 órakor harangzúgás közt vonult be Muraszombatra, hol a második diadalnapjánál a helybeli hivatalok testült-tárog, mely Muraszombát közönsége s tüzelőtség s a hívek nagy része varték, mely alkalommal Pütr Géza úgyvéd a következő szavakkal fogadta ő méltóságát:

„Méltóságos Püspök Ur!

A közsigy képviselő-testület megbízása folytán oly szerencsés vagyok Méltóságod előtt Muraszombát közönsége összes lakosságának szívelyes üdvözlését és osztatlan örömet felmácsolhatni azon alkalomból, hogy Méltóságod főpásztorai körútjának köszönetét is magás látogatásánál szerencsésítettni kégy-kedett. Ohajjink, hogy Méltóságod jól érezze magás szörény körünkben és kérjük, fogadja hódolatlant nyilvánítmását oly kegyesen, mint a mielő igaz szívvel mi azt Méltóságodnak felajánljuk. Kevis külső díszszel, de annál nagyobbr örömmel, igaz ragaszkodással, kereszényi szeretettel és hódolatteljes tisztellett üdvözlőlk Méltóságodat. Isten hozta körünkbe!”

Ezen szívelyes fogadtatást szokott nyivas, megyerüő modorával köszönte meg püspök ur ő mélt. Lúnet gyalok folytatva utját a templomba, az-lytt a helys árnyal borító gesztenye-fasar alatt kiréba állított elemi tanulók részéről a harmadik fellállított kapunál Kirchelechner Margit néhány szó kíséretében egy szép eskort nyújtott át. A sokasos püspökü áldás után, amelyben gróf Szapáry Géza és neje ő nagyméltóságú is részesek voltak — ő mélt. a farházba vonult vissza, ahol rövid pihenő után a város értelemségét fogadta. — Ezután püspök ur ő mélt. a várho hajtott, hogy gróf Szapáry

orátorj zemő vzejezo gor, esi je to notri poszejano szilje v-cejzlon határi na níkoj szpravlenuo tak, ka ona nyiva nemore ono leto v-táksi sztláls posztaviti, ka bi dohotek dalé.

c) Csi z-merznejo gorice, tam sze porezia szamo teda písztí doli, esi je ta zmerznjeuoszt teda bila, gda szo zse te goricez po-gnale i te esakajonesi pouv na níkoj szpravile.

Gda toea obhodi, na onoga kvára gor jemánya gledoues sze eto rendeljeje:

a) Csi ta toea ednoga határa szamo eden tao obhodi: i kvár naprávi, te kvár sze szamo na onom táli vzeme gor, de je ta toea kvár naprávili, i kak dalecs je zegnola.

b) Oa kvár, steroga toea naprávi, sze pouleg 1885. leta 46 055. pénzgymnuszteriuma 145. §. poukázanye z-ednákim szlavanyom ti naj vees more oszoditi. Ali esi te bizottság v-táksi pripjetaj túdi oszudilna kvár, gde pouleg gor sztojejis právd porcie doli páscenyé nejma meszta, szo dzsnri pouleg kvára gor vzetom protokolumi vó navjezsztí i potrditi: te porcznszki inspektor szo pri etakoj dzsnri porcia racuna doli páscenyé zatapnoszt pouleg perva klasza szob-bov hitro doprereszti.

Gazdárszkoga dela kazalo na leta vszákí meszezc.

Január. (Javasesek.)

Vu kótáni i okolú brama. Či szmo grenár. skyejn i pod v-preminou-esem mejszezc i zamúdíli z-eszstíti, zdaj moremo opravití.

Vstali Z-sztíto sze za völo poláganye z-léne krme, gnoj veeskrát vó-zmetati i stalo eszto trébj derzstíti. Jako dobro je márho veeskrát szkou-pati. Zagajna rano trébj na puso goniti, vzecara pa kozeje, márho sze med póduma za velke híze v-stali ali v-szénczi more dzsrti. Neszemo mlivati od nyé vdonu, nego je eden den veeskrát moremo napajati, ár v-toj velkoj híezt poznojeje dzosta vdó zgblí márho, i zeto dzosta piti more. Nezapóbam szvinyé i drouny svízven túdi napajati.

Vográdezi. Vu zsetúcti toga mejszezca poszejhati mámo készno kelovo zelje, kalarábo, salato, lejtasnyo endivio i grahcsesek. Prszaditi szo more pípra pa paradicsoma flauca. Nezapóbam okópanye, plenyé i polejvanye. Nájtre ugorke i dimnye moremo napum polojvati. Dozorjeno szemem zelja, kelovoga zelja, kalarábát i répe vkúp trébj szprávlati i na líftnon meszto szránti. Geseznaka nád, naj v-szemem nejde, vkúp trébj zvévati ali doj z-klá-eszti. Poszaditi szo more zelja flauca.

Szadoveni ogard. V-cepsényisczi z-csepik te loske mládike doj moremo pobrati, ove vejke pa na kozsíti mejszezca na pou odrezati, po stereo szteblo kujsa rasztó. Nadálivati sze má okolejvanye i esi sze siero neprimle, po 3 týndni szo pónovití má. Vu szadovnyáki sze v-tom mejszezci na gungave mládike rade listone vísi szprávitó. Te z-práhom ali z-pepelen dohána moremo uprávlati.

Poule i trévník. Oszipati szo májo okópanye nárazsi, kakti krumpiske, kukorica z-hajdniov, ali osvzéma graoka. Ta rano poszejhana osvzéma graoka sze za zeléno krmo sze kozsíti dá. Rivno tak kozsíti terbej detelezo i trávnike i dobro poszhívsvi notri zvoviti. Čsi pri potukú mámo trávnike, nezamúdmó po kozsívatí na nyé vdonu písztíti.

Goricez i vino. Po ozvenyeje vzetúdi moremo goricez. V-zími prefoeseno vino znouives trébj pretakíti.

Vínák. Na písztánye rojoyv pazíti moremo. Te drúge róje, esi szo szlabi, po dvá moremo vkúp sztronsztíti i v-lagom vzejnemí, gda vó nemro lététi, je kmití trébj. Naprejláva: SÁNDOR GAZDA. — c.

Domáci i zvtínszki glászi.

— **Za vogerszki jezík** vu solaj naprejléjanye völo prémie komi do vótálali, pouleg toga szo za soule vízlejáranye völo pod goszpón Reiszig Ede alispánovom pelányi vöpszáláni bizottság pémouieszi meisz-zed 27—29-ga pogledno urdombzsko, mezóvárzsko, barkóczko, esendlakzsko, köhidaszko i vaskorpázkó soulo íno vu vucenoszti naprejléjanye szaksomi edínomi skólniki puo zadóvalosztí vó povj. — m.

— **Vogerszokoga állama** jezéro bjti gorsztányanye orszacszi kvéd-tek sesé szvettli B-regvármegyéi i pouleg toga sze z prósyo dao gor pred miniszterium, stereo je za párt primanye i k-ezúj hodjenya völo nasemi vármegyévi túdi poszlo. — k.

— **Pémouieszi tyeden** szo dr. Mezhradszky Kálmán vármegyé-szki főurvos k nam prsli na preglejvanye, steri fart szo szobozsko apoteko (túdi vízterel). — k.

— **Garay Károly** z-ívínszki vrasztíno szo pémouieszi tyeden na Tib. rfa vézi bílji ka szo med márovs sztofesí lampni íno notbéni beteg preglejvati. Té fart sze té navaren beteg sze vees nej szkázao, poulek steroga zdaj sze szlobodno vó íno notri máro zsené. — v.

— **Körendelet.** B-ügymíniszterium je körendelet vó dao od „dínitrol-resef” i kerallin” prvi esemrí trávnice núcányi. Navjezsztíto sze je, ka vmi, ki te medéne gvasce peséje, i telikaje lezitarje tákse za farbilo néuzajo, za lejpe szute farbe völo. Ali obvedje szta esemernivi núcánye, ono je preves prepovjedano i na tou je szkér nosenyé vó dáno. — k.

— **Z-szakovecz protíti Egerszgi** rejene szelezniezo völo od tí delo gor vztíto szo za ínzeltse vu Egerszgi prsli. D-lo pri Ukkí zacsnoje i esete ítozs szelezniezo da Egerszega seséjo dogotovíti. Tou delo pa priszestac íto seséjo dokoncsati. — k.

— **Preprávlajno te gonszance** zrasza protivniké! Tou je bílja vejes pred dvóma týdnoma med onimi, ki píngrade i goricez májo. Zdaj pa gda szo ti métezíje vu preves velikom seréji prsli, zamújdjeno delo bode, esi gnezdje, stera térdjo, naj bole na szlavovom listz delajo, nebomo preprávlí. V-klízei reboj te uvelo zadávti! — k.

— **Zemlé postakényje.** V-Markovez Szik. Gotthárd zársi sze je velkí breg dolj poskáló. Pouleg vézi bodouesí vltki híezd sze je neesakajones sze je na pouleg bodoueszo zemlo doli poskáló, i vsze zaszpao to tam bodoues zaszajene. — k.

— **Szlab.** Kereszvár Ádám od Murafúzsa 50 lejt sztar delavecz je pémouiesz mezezc 30-ga gndvá od nyive domou sou íno okolú novoga brújíva na Csendlakí je de szlab bíto íno veszsi úron. — v.

— **Touvarija.** Na Penzezalvi pri Dobosy Istváni szo neszpozánáni hídj pémouieszo dnéve káinro gor vtérnelo pa od tisztel mészit, íno drigo drounjoje vó ukradholi, esebor szo pri bojlon krízíva na Véghejly práznoga maish. — v.

— **Zalavármegyévi** na Konyásák marófi íno okrolóni je pá zuo-ries 6 roglari márovs spáiznno betégi veszno, pouleg sztruga szo je gor dalj rezati íno sze poszedoesito, ka je márho szkleznon betégi veszno. — v.

Géza ő nagyméltóságánál látogatást tegyen. Másnap reggeli 7 és fél óráig délig szolgáltatott ki a bérmas szentese. Az ezt követő ebédén a püspök ómlának kíséretén a a segédközségi pályagönd kivüli hivatalosok voltak Agustich Pongrácz kir. járásbíró, Pollak Pongrácz járási főszolgabíró, Pintér Géza ügyvéd és városi képviselő és Török Ernő kir. közigyőző ur is. Ebéd fölött Török Ernő kir. közigyőző megbízás folytán a következő köszöntő mondotta:

Méltóságos Megyés Püspök ur! Kegyes főpásztorunk!
Tisztelet Uram!

Látni azt, aki fölkün távol és mégis mindig velünk van, nem minden ábránd napnak ajándéka. Látni azt a némes nyugalmú, kimagasló alakot, a ki érőt szívet hozott közeink, valóban fájdalom, ritka öröm ránk nézve. A k lő napot érde, mező, hogy és völgy epedve várja; ép ugy mi soványra lestük e szép napot, mikor megő a mi valódi éltető napunk, mikor közvetlen közelből érezhetjük ama paratlan szívek melegét, a mely csak szeretettel ismer, a mely együtt érez a boldogal és együtt kesereg a szenvedéddel. Ha igaz, a mint hogy igaz is, hogy „Áloltat, a ki az Ur nevében jő”, bizonyára való, hogy áldottának kell lennie; mert a mai szentségkiszítás alkalmával ősi hitünkben megédzett, megédzett hiegek az élet-tenyery megpróbáltatásai közepté csak álva emlékezhetnek meg ama főpápról, a ki első sorban saját felséges példájával j-fől ki a boldogulhatásnak egyedül biztos útját, a vallás és erkölcs ösvényét. Sívet hozott a mi szeretve tisztelt Főpásztorunk mi közeink, az egyházmelegének mostoha vízonyok folytán „Izart, félre-eső zugába és mi nem öllöttünk ragogyó pompát, nem jöttünk lobogó faklyafényvel fűdőléssére, de eserebe oda átjünk mindenünket, szívünkkel-llükünk. A ragogyó, esillogyó pompát szemünk l-kes l-ve, az ünnepegyesség-k szokások zajit öröm- és hálaerzettel dagadó kelbünk dobogása helyettesítet. Tisztelet Uram! A vallástalanság nehéz köde, az erkölcs iránti hűdség önsúlya benitotta meg az élet fedvét, boldogságot. Szembeszállni romlott kornak satnya sz-llenedé irant — nem fűzél és vassal, de az odaadó szeretet meleg szavával az erkölcséges vírágait elől gyomrot, küzdeni-élellettel, harczolni-üfelal-lobzáon mások jöletéért, munkálkodni szímetlenül a majdnai jobb és szebb örök-létért: magasos feladat, hatalmas lelki erő fényes tanulmányoké. Mindenek megtestesült, örökül példányké a mi l-tenkülötte vendégünk, megyés püspök Ur ő méltósága. A pöke kapui nem veszek erőt ősi egyházunkon, mondja az iras és én bátran tolmácsolhatom a muraszombati járás katolika-kuának osztatlan szeretét, soha meg nem rendülő ragaszkodását Méltóságos megyés püspök Ur és egyházának irant és örömmel nyilvánítottam ki mindannyiunk azon közös ismertszi óhaját, hogy Méltóságodat ismert apostoli buzgóságban teljes erőben vallásunk hatalmas em-lésére, az egyház büszkeségére, az egyházye örömsre, sokat szenyvedt édes hazánk javára az Élet Ura boldogan, megegedé-tten éltesse meg igen soká Eljen!”

Veserseny után a tótsági espperség papsága végt buesni főpásztoról, ki megadó szavakkal tette magát feleld-tettelnél előtlünk; ezután a polgári vendégek és végül gróf Szápáry Géza ő nemtága beszeslet az l magas vendégül. Pont 5 órákor távoztott el körülbűnt püspök ur ő méltósága az espperség papsága és többek kíséretében Bellatine felé, megjegyezvén, hogy Pollak Pongrácz főszolgabíró a járás fel-ő széletől ő Bellatinéig tartó körútjában ő mgál folyton kísérté a a legpéldásabb rendről gondoskodott. Nem is késétt valamint ő méltósága, a kíséretében levő egyházi előkelőségek is a legnagyobb elismeréssel szölam a péllás rend, külső tisztaság és belső éden felé, mely a Tótságbán általában oly kellemesen lepts meg őket. De nem is léhetett az másépben, ha végig tekintünk papágunkon, élén a minden jó tulajdonsággal ékített espersétfunkkel, — Zalamegye határánál Sva-tes Benő Zalamegye főispánja vezetése alatt Farkas József bírtokos alsópáni megbízott Nagy József alsó-lelndvai főszolgabíró Balaton József zala-eger-szezi és Kiss Pál alsó-lelndvai esp. plébános, a bellatinezi uradalom tisztágye, Dr. Berger Ignác szentgyörgyölgyi plébános és Baksa-ker. orsz. képviselő és többen várók püspök ur ő mlgtát, ahonét rövid fogadattás után az egész kíséret — mintegy 20 hűnt — vonult be Bellatiné, — Az itteni fogadattás impozáns és Zalamegye régi jó hírnevéhez méltó volt. — Püspök ur ő méltóságát körülutáiban mindvégig kedvező időjárás kíséret. — Amoreé járt ő mlta, mindenütt meghodatta a szívetek és sok idő kell ahhoz, hogy effelejse a muraszombati járás kath. községe azon mély benyomást, mit egy imával égetőre, hűveivel szemben igazi apa és főpap gyakorolt azokra, a kikkel találkozt. l-ten tartsa ő mlgtát megő soká magasztos hivátása betöltesében!

r. l.

— A verseny. Szép és magasos irányú versenyek volt színhelye járásunk a lefolyásért. Hat iskolának 7 tanítója szállt kisa a megyei magyarosítás jutalmak elnyersésén. Szerény véleményünk szerint a megvyszgált iskolák tanítóit közül bármelyike közül a megint tanulássa s izz hűszik: a bizottságnak sem lesz könnyű a két versenytárs közt a megint tanulássa kiválasztani. — A megvyszgálattól rövid vázlatba a következő: A vizsgáló bizottság felszög Éde alsópáni, bizotts. élök, Stegmüller Károly apá-kanonok, Kófalvy Vidor gynn igazgató és Svővegrát János ügyvéd, biz. tag urak számsz-lyeben május 27-én d. e. 11 órákor éretek Szombathelyről Urdomb, ha a bizottsághoz csakalozott Pollak Pongrácz, járásunk főszolgabírója. A vizsgán mit vendégek részet vettek: Berke János tókeresztyuri ev. lelkeső, Rigo János hódosi közigyőző, Fliszár János tókeresztyuri ev., Dervarics Ferenc gyanaíai és Koltay Pál zsidahégyi állami tanítók, az iskola gondnokság teljes számban s több urdombi és totlaki lakos. A vizsga megkezdése előtt alsópáni ur rövid körömlözésre Vasvármegyé községekből nemzetenzőjűt, mil-lyéket ismét alkalma nyílt működésével a muraszombati járásban — hánzik ama várálbátya szerepeire hivatott viedékén — a magyar nyelv és magyar kultúra terjésztéséhez és meg-sziárditáshoz hozzájárulón. — Ezekután a vizsga megkezdésére Vucsek Sándor állami tanító felhívja. A vizsga a szózat élnekölésével és imával megkezdésűl, Vucsek Sándor tanító mindenkéltől jelzi, hogy iskolájában kizárólag a magyar nyelv az utalkódó. A második osztálytól felfelé a gyermekeknek társalogni is csak magyarul van megengedve, mely eljárás a bizottság helyesléssel találkozt. A vizsga osztályonként folytatott a tanító és a bizottság tagjai által a növendékekhez intézett kérdések alapján. D. n. 2 órákor alsópáni ur a tanítóhoz intézett rövid bűzdító beszéddel fejteke be a vizsgát, megegedé-séét és elismerését nyilvánítva különösen a tapasztalt gyakorlati irány- a fásikola célirányú kezelése felett. — Urdombról a bizottság a mezóvári áll. iskola meglátogatása végett Mezóvári urazott, hol a vizsgálat d. n. 4-7-ig tartott. Jelen volt mit vendégek Czipott Rezső ev. lelkeső és Hima Sándor ev. s. lelkeső Batyándórl, Fliszár János tókeresztyuri ev., Dervarics Ferenc gyanaíai és Koltay Pál zsidahégyi áll. tanítók és több mezóvári polg. alsópáni ur fűdőlvén a tanítgy iránt érdeklődő jelenlévő vendékek, a vizsga megkezdésére Kolesza Ferenc áll. tanító felhívja, mely a tyaranyak előszóval és imá-va vel kezdett meg. Nagy mérvben akadályozta a vizsga sikerét azon körülmény, hogy a felnöbteb gyermekek legnagyobb része már magyar viedékre távoztat szölgálatba a magyar nyelv költékesebb átjutasása céljából. A vizsga azonban ennek dacára is szép sikerrel folyt s az alsópáni ur örömmel konstátálta a feltűnő haladást, mit a három évvel ezeltől vizsgálathoz képest észlett. A bizottság abholi óhajának adott kifejezést, hogy ezután a val-lástalnság a magyarul tanítással. Május hó 28-án d. e. 9 órától 12 óráig a bizottság meg-vizsgálta a barkerői állami iskolát. A bizottságnak kivüli, melyben főszolgabíró ur ennek leg-yégy elöltalazást megalkotta a szente örömlököt el kifejezést, — részt vettek a vizsgá-án mint halgatók: gróf Batyányi Zsigmond ur, Vucsek Sándor, Urdombi és Koltay Pál áll. tanítók, továbbá több barkerői lakos. Ján Ignác áll. tanító a rom. kath. vallástani is magyarul tanított, melyből az iskolás növendékek szintén vizsgázók. A gyermekek szab-talansággal feleltek egy a tanító, mit a bizottság azáltal hozzájuk intézett kérdésekre, miként is men közüdománs dolog, hogy Barkerőzon és viedékén a köznéplél a magyar szó vaimi ritkán hallható. Ugyan e nap delután megvyszgálatott a csendelki rom. kath. iskola. A csendelki iskola sem dícsőtelökkül új szökölésűt, és előbbi tenzse részesedélt mit a egyenlőli. Ott láttuk a többek közt gróf Batyányi Zsigmond urt, Szačényi Árpád urt, István Vilmos püspöki titkár, Ritkóczy Pándor viedelvári, Gispír Ferenc muraszombati, Dr. Ivanóczy Ferenc csendelki plébános és Agustich Pongrácz muraszombati kir. járásbíró urakat, Vogler József urholgyt lényával, több viedéki tanító és számos más intelligens halgató. A vizsga ügyelmes és érdeklődő befolyását nem kis mértékben akadályozta Csend-

Rázloosni krátki glási.

— **Od vármegyoiva.** V-Szombathelyi hamiesi szerebrani ferintosek szoujo, sterc veldávoia. — Nagy-Sál vesznicki v-hatari so med koponany na iudansnye sztáro rimsko blago prikl. — Ribicesje pravdeno rendelivanye na raka gledenes je majus meszecca 15-ga dneva djel pri-tekio, tak zse szlo-bodno rake loviti . . . esi szoujo. — Naszrešonen dugovanyi zse najso Hor-váth János 84 lejt sztat bűdinezi mesztanposor, sterc je pouleg szvoje osaji vracensnye zse v-Grádecze na kliniko od-poler. Doklees je tan bño, nyomi zse majus meszecca 9-ga dneva vescor okolo 10 vöre zse hizsa vuzsgala, io stale, kaúra, livoujve, 66 lejt sztáro betezusa zseua io ezujlo pohistro tá zgrelo.

— **Od domovine.** V-Csakovezi v-soulzskoj preperendi-je sze ete mej-sezecc 8-ga dneva ekrajmentke zasneje. — Letér veszi je majus meszecca 14-ga dneva vó vdárjeni ogven vész na nikoj szpravo. Od 35 hizs je szamo 5 oztalo. Velka skisjina jeszte tan. — Na Sormási szta dvej hizsi zgreleka je szlab notri zdario. — Gaál Impe preperendiszki sknolnik od málnaya szo fnykapezó soula v-Csakovezi odperli. — Juršic Iván soulzski szluga od Perlake, sterc je nika vkradno, io v-ton táta bojanozitski zse szebi na si-nyeki szmertno meziko napravo. — Pallini Inkey Kalmánné gospe löngi na Riyácié szo gospezkoci jáger ednoga sasa sztrehlili, sterc da soz nyemi peroute vó végnöki 3 méter sírko bilou. — „Kelen” gőzisa na vogerszkon mourji (Balaton) so majus meszecca 21-ga dneva med vesemi vendégmi io pred velkov goszpodov na Siofoki gor poszveszti. — Budavári notri je-mányne na szponemenek za 40 lejt so majus meszecca 21-ga dneva lipou ob-deralski letosa tudó Bűdniszki 1848/49. leta bodonesi huvodje. —v.

— **Od vzunozsokga krajna.** Bajorszka kralja mati so merli. — V-Páriszi na vopozstavlonyi zse nájde eden 18 million vrednoszti gyémánt. — Umberto talianszki krao, sterc so z-sziveny vter Brélin némszoga csaazara odli glódat, so Bismarcki edmo kupzeco za pivjo na senk dái, sterc je od szrebra delano zlatov pokravalov. —v.

— **A magyar állam** ezredéves fennállásának országos megünnepe-lését kívánja Beregmege, s az érdeklém feliratot intéztt a miniszterium-hoz, melyet pártolás és hozzájárulás céljából vármegyeinknek is megküldött.

— **Egészségügy.** A lefolyt hóten érkezett városunkba Dr. Mezh-radzsky Kálmán megyei főorvos ur járásunk közegészségi állapotának meg-vizsgálása végett, mely alkalommal a helybeli gyógyászattart is megvizsgálta.

— **Garay Károly** áll. altörvény az elmult hétea Tiborján időzött, a szarvasmarhak száj- és környafajási betegség mérvöl magának meggyő-zőtlét szerzendő. Ezuttal mivel ezen járványos betegség nevezett helyen meg-szünt, a községet a zár alól felmentette.

— **Körrendelet.** A helygyi miniszterium körrendeletit beosajított ki a „díntörökölés és korallin” mérges növények használatá ellen. Tapasz-taltattott ugyanis, hogy mézeskalácsosok és babútlók és szerket fűstő anyoköl használják szép sárga színűk miatt. Azokban mindköt anyag mérges levén, azok használatá a legszigorubb betiltandó, s a tilalom ellenörizendó.

— **A esáktornya-útki** vasut kiépítése ügyében a vállalt mérnö-kei Zala-Egerszegre megérkeztek. A kiépéste Úrknal fogják megkezdési s meg ez évben a pálya Zala-Egerszegig elkészül. Az építkezést a jóv évben folytatták s befejezék.

— **Pusztítottak a hernyókat,** az úde növényzet ellenségét! Ez volt a jelszó a kert- és szőlőültajdonosok közt, ezeltől egy-két héttel. Most meg, mikor az özöndék-lepke megszámlálhatlan mennyiségben jelent meg, el-nulazthatlan dolog lesz annak millió meg millió peteit megölni, melyeket ugyan védtel helyre, a falevelek (főkép a szíva) alsó felére rak. Csirájában kell a bajt elfojtani!

— **Földesüzamlás.** Márköz községben, a szent-gothárdi járásban nagy földesüzamlás történt. A közeg közelemben létező dumombak nagy része egészen váratlanul leomlott a szomszédos földekre, maga alá temette azok-nak egész természet.

— **Villámcsapás.** Kereszvár Ádám murafüzési lakós 50 éves napszámot a villám f. év május hó 30-án. amidőn az a mezórló háza szaladt, a csend-la-ki út temetőhöz közel lesujtotta s az azzonnal szörnyet halt.

— **Betöréres tolvajtás.** Dobosy István ferencfalvi bírtokos élés-kanraját ismeretlen tettesek a napokban feltörték és abbl zsirt és egyéb élelmi szereket vittek el; a vándlyt a véghlyi fehér keresztnél találtak meg — írón.

— **Zalamegye** Konyesák majornak és környékén legközelebb ismét 6 szarvasmarha hullt el kétes betegségen, mi öklöl ezek hivatalból felbon-coltattak és egyik lépfenében elhallatnak bizonyult.

Vegyes rövid hírek.

— **A megyéből.** Szombathelyen hamis ezüst egy ferintosek vannak forgalomban. — Nagy-Saal községi határában ásás közben régi római-korbelt tárgyak bukkanak. — A halásztói törvény tiltalma f. évi május hó 15-én lejárt, tehát már szabad rákot fogni . . . ha van. — Szerencsétlen meg-lepett-ben megszilitt bűdinezi Horváth János 84 éves földművelő, ki szeme-világának visszaszerzése végett a gráci klinikát kereste föl. Távollelt alatt ugyanis mult hó 9-én este 10 órákor nagy terjedelmű fáháza, istállója, óla és kamrajá, ebben 66 éves beteges neje és minden igtóságosa 6 db szarvas-marhával a lángok martaléka lett.

— **A hazából.** Budavár bevételének 40-ik évfürdölőjút, május hó 21-ét, a szokott kegyelettel ünnepeletk meg az idén is a fővárosi 48.49-iki hónapok. — A esáktornyai állami tanítóképezdeben, a tanítóképesítő viz-sgalatot f. h. 8. és következő napjain tartatnak. — Letér községet május hó 14-én éjjel kitűtött tűz elhamvasztotta. 35 házból csak 5 maradt meg. Nagy a nyomor. — A horvát bán kúrát tett az Adria tengerparton. — Új fajtá lóporral tettek sikerül kísérletet a brucki táborban. — Budapestten július 14-én francia emlékünnepe tartattk. — Sormási villámgyújás folytán 2 ház l-égett. — Gaál Imre kőpedei rajztanár Csáktornyai fejedéközé műtérmet nyíltott. — Juršic Iván perlaki iskolaszolga lopás miatti bünte-téstől való félelmében nyakán haláltokozó metszést tett. — Pallini Inkey Kalmánné urholgyi rigyácsi érdekeben az uradalmi vadász egy saskesélyt lőt, a mely kitérjesztett szárnyaival 3 méter szélességű volt. — A „Kelen” gőzist a magyar tengeren (a Balatonon) f. évi május hó 24-én több vendég és nagyüzümü intelligens közöng-jelenlétében Siofokon beszenteltek és felavaták.

— **A külföldről.** A bajor anyaköránylé meghalt. — A párisi világlá-kialltáson egy millió értéku gyémánt látható. — Umberto olasz király, ki a német eszsár lígolatására búval Berlinbe utazott, Bismarcknak egy sörös poharat vitt ajándéka, mely tömbe ezíltűből készült, arany fedéllel. — Az azgharzas egyetelöknek megtiltták a kardhozozás. — B-igrádban a haladóparták gyűlést tartották, mely verekedésség vözöttét. Ebből nagy zavargás fejlődött, ugy, hogy a katonaságnak kellett közbejönni, mely több-ször lőt is a tömeg közt. Komoly és általános rendezavartoktól lehet tar-tani. — A nuakósok sztrájkja ácsopot Csahországra.

